

© Макар Б.Г., Процак Т.В., Піц В.А.

УДК 611.311-053.9

РЕНТГЕНАНАТОМІЯ ВЕРХНЬОЩЕЛЕПНИХ ПАЗУХ У ДОРΟΣЛИХ ЛЮДЕЙ

Б.Г.Макар, Т.В.Процак, В.А.Піц

Кафедра анатомії людини (зав. – проф. Б.Г.Макар) Буковинського державного медичного університету, рентгенофлюорографічне відділення обласної клінічної лікарні, м. Чернівці

Резюме. Наведений аналіз 120 оглядових рентгенограм приносних пазух людей зрілого, літнього і старечого віку. Визначені три форми верхньощелепних пазух: трикутна, чотирикутна, овальна.

Ключові слова: верхньощелепна пазуха, рентгенологічне дослідження, людина.

У ЛОР-практиці, за частотою ураження, одне з перших місць належить приносним пазухам, чим зумовлене зацікавлення клініцистів анатомічним обґрунтуванням їх діагностики [1-3]. Однією з основних передумов адекватної діагностики патологічних станів щелепно-лицевої ділянки є всебічні відомості про особливості її нормальної рентгенологічної будови, варіантної анатомії, мінливості та топографо-анатомічних взаємо-відношень [4].

Велика кількість діагностичних методик у ЛОР-практиці часто призводить до плутанини і неоднозначності тлумачення одержаних результатів. Незважаючи на існування новітніх діагностичних технологій (ендоскопія, комп'ютерна томографія, мікроскопія приносних пазух), рентгенологічний метод досі є простим і загальнодоступним [5].

Мета дослідження. Уточнити рентгенологічні особливості та варіантну анатомію верхньощелепних пазух у дорослих людей.

Матеріал і методи. Для дослідження використано 120 оглядових рентгенограм приносних пазух пацієнтів віком від 21 до 67 років (жінок – 74, чоловіків – 46), в яких під час діагностичного обстеження не виявлено патологічних змін у верхньощелепних

пазухах. Дослідження виконували на стаціонарному рентгенодіагностичному апараті EDR – 750 В. Хворий лежить на животі, підборіддям торкається поверхні стола. Рот пацієнта закритий, руки розміщені під грудною кліткою або вздовж тіла. Касета 18x24 знаходиться в касетоприймачі. Серединна площина голови пацієнта збігається із середньою поздовжньою лінією стола. Площина вушної вертикалі з площиною стола утворює відкритий краніально кут 45°, центральний промінь проходить перпендикулярно площині деки стола, на центр розмітки. Відстань "фокус рентгеновської трубки – касета" становить 80 см.

При дослідженні верхньощелепних пазух уточнювали суперечливі дані щодо їх форми та вікових особливостей.

Результати дослідження та їх обговорення. На основі аналізу рентгенограм встановлено три форми будови верхньощелепних пазух (рисунок): 1) трикутна (пазухи мають вигляд світлих трикутників з чіткими контурами, вершини яких спрямовані донизу і всередину) – 76 % (92 випадки); 2) чотирикутна (пазухи мають вигляд світлих чотирикутників з чіткими контурами, сторони яких розташовані паралельно по відношенню до нижньої стінки очної ямки та альвеолярного відростка верхньої щелепи,

Рис. Рентгенологічні форми верхньощелепних пазух у дорослих людей:
а – овальна, б – чотирикутна, в – трикутна.

Таблиця

Розподіл рентгенологічних форм верхньощелепних пазух у дорослих за віком

Віковий період	Форма			Всього
	Трикутна	Чотирикутна	Овальна	
Зрілий вік, I період (22-35 років)	24	5	2	31
Зрілий вік, II період (36-60 років)	27	6	1	34
Літній вік (61-74 років)	22	3	4	29
Старечий вік (75-90 років)	19	2	5	26
Всього	92	16	12	120

перпендикулярно бічній стінці носа) – 13 % (16 випадків); 3) овальна – 11 % (12 випадків). У разі трикутної форми верхньощелепних пазух ми спостерігали наявність перегородки, що становить 2 % (3 випадки).

Нами виявлена асиметрія розташування правої та лівої пазух. Симетричні пазухи трикутної форми справа і зліва спостерігалися у 66 випадках (54 %), асиметричні – у 26 (22 %). Симетричні пазухи чотирикутної форми справа та зліва виявлені в 11 випадках (9 %), асиметричні – у 5 (4 %). Симетричні пазухи овальної форми справа і зліва спостерігалися у 9 випадках (8 %), асиметричні – у 3 (3 %).

Нами виділені три топічні різновиди верхньощелепних пазух: 1) розташування пазух тільки в тілі верхньої щелепи (справа – 36 %, зліва – 34 %); 2) пазухи визначають-

ся в тілі верхньої щелепи та в одному з її відростків (справа – 31 %, зліва – 27 %); 3) пазухи знаходяться в тілі верхньої щелепи і не менше, ніж у двох її відростках (справа – 33 %, зліва – 39 %).

Віковий розподіл рентгенологічних форм верхньощелепних пазух наведений у таблиці. У людей зрілого віку переважала трикутна і чотирикутна форми пазух, а в людей літнього і старечого віку – трикутна та овальна.

Висновок. 1. У дорослих людей верхньощелепні пазухи мають три рентгенологічні форми: трикутну, чотирикутну та овальну. 2. Порожнина верхньощелепної пазухи частіше визначається в тілі та відростках верхньої щелепи.

Перспективним видається вивчення будови верхньощелепних пазух у дитячому віці.

Література

1. Карюк Ю.А. сонография в диагностике патологии верхнечелюстных и лобных пазух / Ю.А.Карюк, Т.С.Боронджиян // Вест. оториноларингол. – 2005. – № 2. – С. 28-30б. 2. Современные техники получения изображения краниофациальных структур / Ю.В.Филимонов, Н.А.Дмитриев, Ю.В.Клитинский [и др.] // Biomed. and biosoc. anthropol. – 2003. – № 1. – Р. 49-56. 3. Масна З.З. Застосування променевих методів дослідження при вивченні анатомічних особливостей щелепно-лицевої ділянки / З.З.Масна // Клін. анат. та опер. хірургія. 2004. – Т. 3, № 1. – С. 62-64. 4. Макар Б.Г. Впровадження морфологічних досліджень носової ділянки в оториноларингологію / Б.Г.Макар // Акт. пит. морфології: наук. Пр. III Нац. конгр. анат., гістол., ембріол. і топографоанатомів України; Київ, 21-23 жовтня 2002 р. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. – С. 195-196. 5. Тринадцатко Т.И. Рентгенологическая характеристика заболеваний верхнечелюстных пазух / Т.И.Тринадцатко // Совр. стоматология. – 2006. – № 1. – С. 139-140.

**РЕНТГЕНАНАТОМИЯ ВЕРХНЕЧЕ-
ЛЮСТНЫХ ПАЗУХ У ВЗРОСЛЫХ
ЛЮДЕЙ**

Резюме. Приведен анализ 120 обзорных рентгенограмм околоносовых пазух носа людей зрелого, пожилого и старческого возраста. Определены три формы верхнечелюстных пазух: треугольная, четырехугольная, овальная.

Ключевые слова: верхнечелюстная пазуха, рентгенологическое исследование, человек.

**ROENTGENOANATOMY OF THE MA-
XILLARY SINUSES IN ADULT PERSONS**

Abstract. An analysis of 120 survey x-ray films of the paranasal sinuses of persons of mature elderly and senile age is presented. Three forms of the maxillary sinuses have been determined: triangular, quadrangular, oval.

Key words: maxillary sinus, x-ray examination, human.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi),
Regional Clinical Hospital (Chernivtsi)

Надійшла 21.02.2009 р.
Рецензент – доц. С.Ю.Кравчук (Чернівці)